

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Rakennusperintölain mukainen suojelu – omistajien ja viranomaisten kokemuksia ja opastyön kuulumisia

OPASVALMISTELU

Alueidenkäytön ajankohtaispäivä
Forum Marinum, Turku, 17.4.2024

Laura Hesso
| 11.4.2024

Oppaat ja kyselyt - miksi ja kenelle?

- Valtakunnallinen Rakennusperintölain mukaisten suojeluasioiden käsittelyn koordinointi ja kehittäminen -tehtävä → Mia Puotunen
- Laura Hesso ympäristöministeriön rahoittamassa OHKE-hankkeessa 1/23 -1/24
- Rakennusperintölain mukaisen suojelun vaikutuksista ei ole kootusti tietoa saatavilla
- Oppaat kunnille (kaavoitus, rakennusvalvonta) sekä rakennusperintölailla suojeltujen rakennusten omistajille
- Oppaiden laadinnan ja kehittämistyön tueksi toteutettiin kaksi kyselyä
 - Kysely kunnille rakennusperintölain huomioimisesta rakennusvalvonnassa ja kaavoituksessa
 - Kysely rakennusperintölailla suojeltujen kohteiden omistajille

Rakennusperintölakikohteet

- RakPL-suojeltuja kohteita noin 380 kpl
- Näissä rakennuksia yhteensä noin 1600
- Kaavasuojelusta vähän tilastotietoa
 - HE 101/2009 vp (RakPL): 15 000 - 20 000
- → pieni mutta arvoiltaan merkittävä otos

Kyselyt

- Anonyymit kyselyt, syksy 2023
- Kartoitettiin kokemuksia (RakPL:n mukaisesta) suojelusta, lisätiedon tarvetta ja kehittämistoiveita, kuntien osalta myös kaava- ja lakisuojelun kokonaisuudesta
- **Viranomaiskysely**
 - 138 kuntaa, joissa lakisuojelukohteita
 - rakennusvalvonta ja kaavoitus
 - webropol
 - 66 vastausta
- **Omistajakysely**
 - noin 450 vastaanottajaa
 - paperi, myös webropol-vastausmahdollisuus
 - 120 vastausta

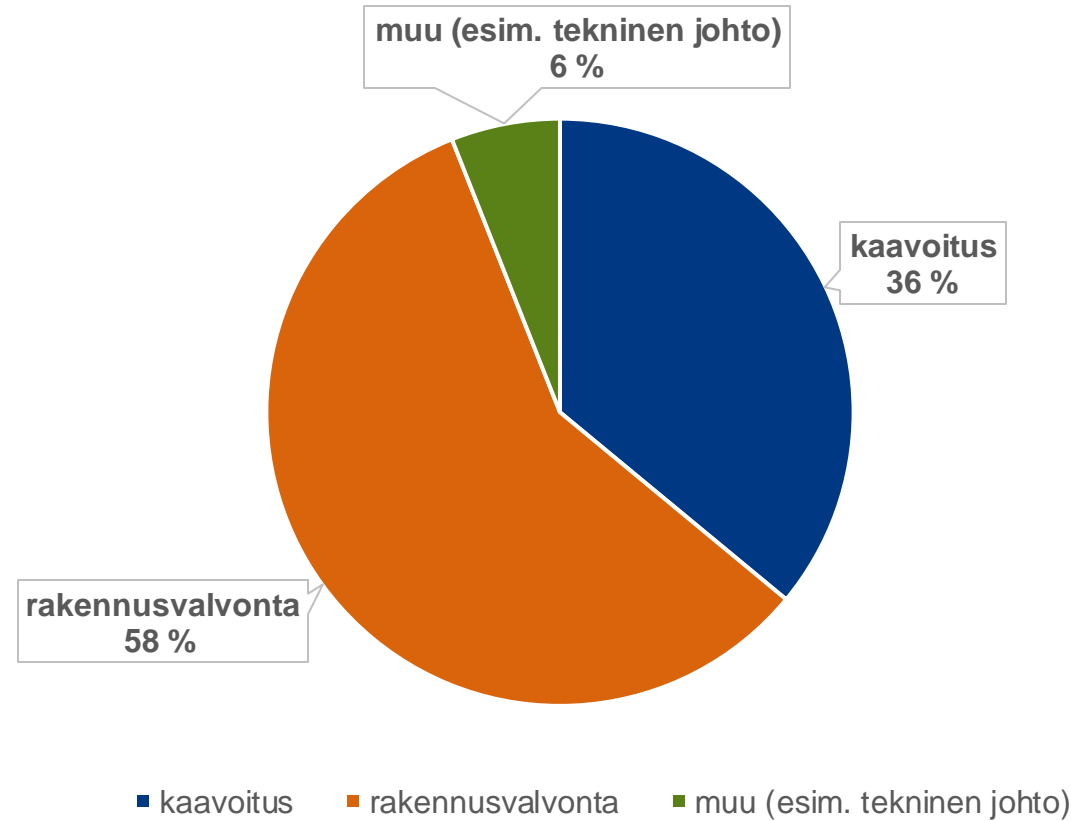

Kyselyiden tuloksia

- Vastausten yleishenki positiivinen
- Oppaita tarvitaan
- Kulttuuriympäristöviranomaisten työtä kiiteltiin, mutta heidät koettiin vaikeiksi tavoittaa. Henkilökohtaisella kontaktilla asiat toimii.
- Omistajat toivovat myös viranomaisten kiinnostusta ja kiitosta, arvostusta tekemästään työstä.

Viranomaiskyselyn vastaajat

Vastaajat,
osuus prosentteina

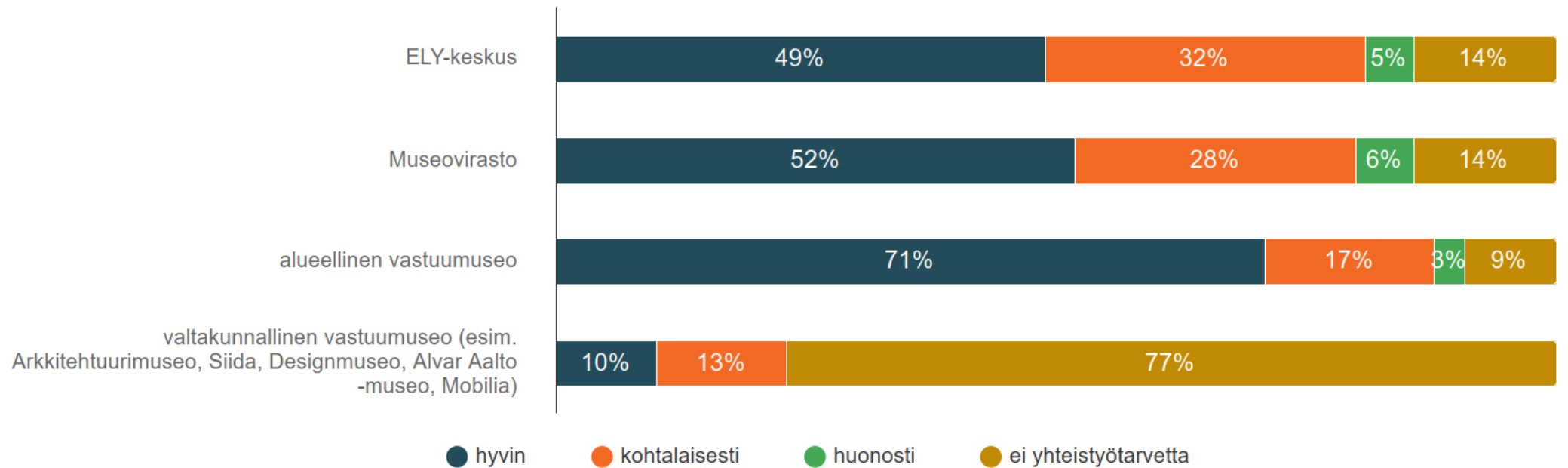
Viranomaiskyselystä kommentteja

- Tarvitaan helppo pääsy tietoon, mikä kohde lakisuojele
- Alueellinen vastuumuseo tärkeä
- KY-viranomaisten työnjako osin epäselvä
- Paremmat resurssit kulttuuriympäristöviranomaisille (käsittelyn nopeuttaminen, ihmisten tavoittaminen, lausuntojen/valmistelun tasalaatuisuus)
- Enemmän suunnitelmallista yhteistyötä, tiedon jakamista ja avointa keskustelua
- Lupapisteen käyttämättömyys nousi esiin
- RakPL-suojelun yksiselitteisyys koettiin helpommaksi kaavasuojele verrattuna
- Taloudelliset seikat
- Rakennusperinnön säilyttäminen koettiin tärkeäksi, ristiriitaa voi olla säilytettävistä kohteista/arvoista

Yhteistyö kulttuuriympäristöviranomaisten kanssa

Miten yhteistyö rakennetun kulttuuriympäristön suojelua ja hoitoa ohjaavien viranomaisten kanssa on toiminut ?

Vastaajien määrä: 66

Viranomaisten sisältötoiveita oppaisiin

- Viranomaisoppaisiin toivottujen selvä kolmen kärki:
lausuntomenettelyt/lupakäsittely, lainsäädäntö, viranomaisyhteistyö
- Omistajaoppaisiin viranomaiset toivoivat:
hyvät korjaustavat, suojelun tarkoitus ja perusteet, avustukset

Omistajien toiveet omistajaoppaan sisällöstä

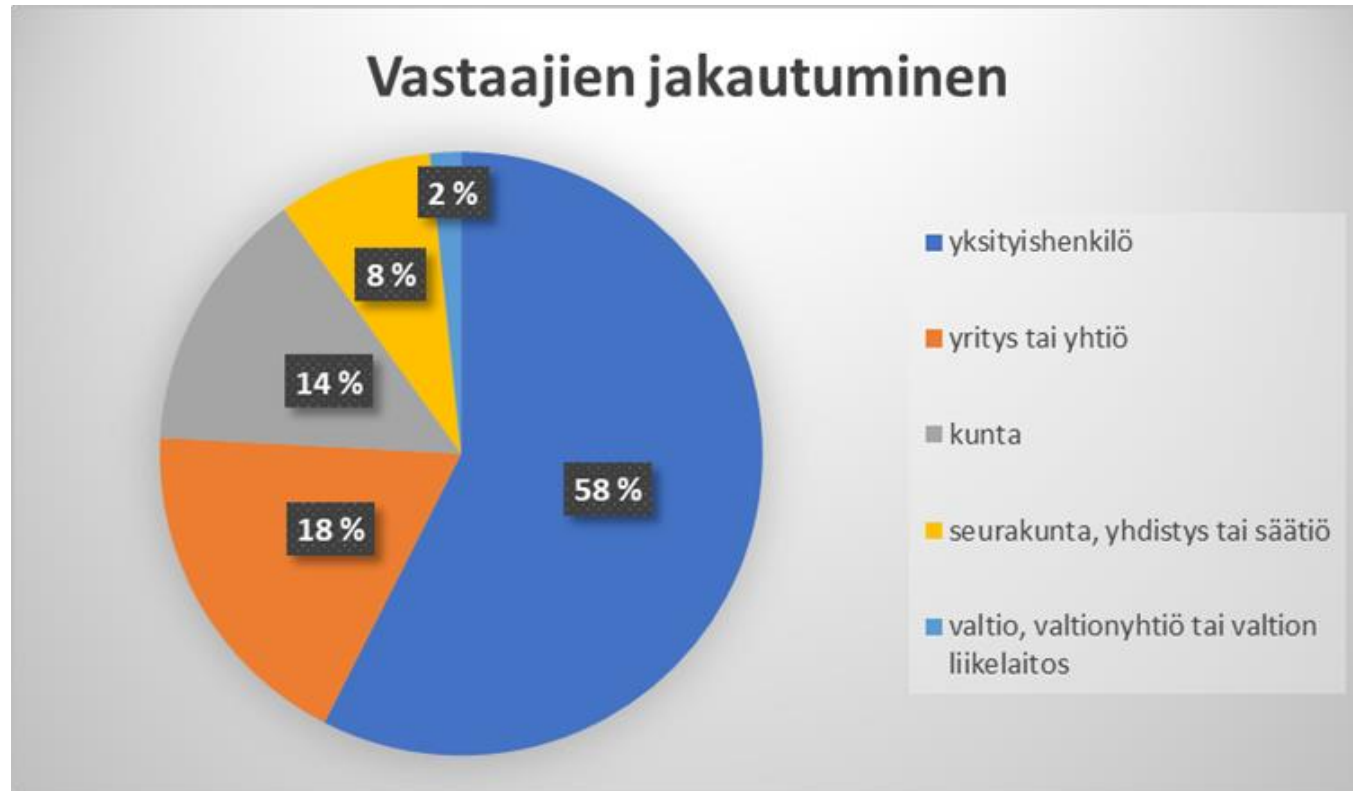
- Kolmen kärki:
Avustukset, hyvät korjaustavat, rakennusperintöä koskeva lainsäädäntö

Viranomaisoppaan sisältö

- **Rakennussuojelu Suomessa**
- **Rakennussuojelun viranomaiset ja tietokannat**
- **Rakennusperintölain mukaiset menettelyt**
- **Rakennusvalvonnan ja kaavoituksen kokemukset RakPL:n mukaisesta suojelusta**
- **RakPL-suojelun huomioiminen kaavoituksessa**
- **RakPL-suojelun huomioiminen rakennusvalvonnan prosesseissa**
- **Omistajien kokemukset suojelusta**
- **Kirjallisuutta ja linkkejä**
- **Sanasto**

Omistajakyselyn vastaajat

- Vastaajissa korostui yksityishenkilöiden osuus (kaikista kohteiden omistajista n. 35 %)
- Kunnat hyvin edustettuina (kaikista kohteiden omistajista n. 20 %)

Suojelusta omistajalle...

Haittaa?

- **30 %** koki, että suojelusta on ollut haittaa, mm.:
- Uusiutuvien energiamuotojen hyödyntäminen, erityisesti aurinkopaneelit
- Päätös rajaa käyttöä, erityisesti sisätilojen suojelu. Voi estää joitakin omistajan toivomia muutoksia (tilojen, käytön, rakenteiden osalta).
- Epätietoisuus mitä saa tehdä. Myös pettymystä, että viranomaiselta ei saa tukea suojelussa kun sitä tarvitsisi.
- Taloudelliset seikat, suojelu kasvattanut korjauskustannuksia, kannattaako korjata
- Myös mainintoja, ettei ole haittaa tai että haitta on kokonaisuuteen nähden pientä.

Hyötyä?

- **60 %** oli kokenut suojelusta hyötyä, mm.:
- Auttanut avustusten saamisessa
- Matkailijat, tunnettuus, ”vaikuttava asiakaskokemus”
- Hyvä viranomaisyhteistyö ja –tuki, ky-viranomaisten aito kiinnostus kohteeseen
- Estänyt epätoivottuja muutoksia alueella, kulttuuriympäristö, rakennusperintö ja maisema säilyvät
- Saa arvostusta kun ylläpitää rakennusperintöä, osallistuu kulttuuriperinnön säilyttämiseen, ”kaunis katsella”, oman työn säilyminen tulevaisuuteen
- Oma osaaminen kohenee kunnostuksissa, välttyy tarpeettomilta korjaustöiltä, oppii hyväksymään epätäydellisyyttä
- Myös muutama maininta, ettei mitään hyötyä, tai että kohde olisi ylläpidetty joka tapauksessa

Omistajien toiveita viranomaisille

- Enemmän **informaatiota** ja kohdetta lähellä olevaa neuvontaa
- Neuvoja ja tukea korjaustöiden suunnitteluun, tietoa tekijöistä
- Enemmän joustoa ja osaamista, ei saisi vain ”huudella työpöydän takaa”
- Isommat **avustukset**, taloudellista tukea, tietoa avustuksista
- Enemmän resurssia kulttuuriympäristöviranomaisille, jotta heillä enemmän aikaa kohteille ja neuvontaan
- Kaavoitus- ja rakennusvalvonnan viranomaisille lisätietoa suojelun huomioimisesta
- Ei turhaa suojelua
- Kiinteistöveron poisto suojelukohteilta
- ”Teemme jatkuvasti ja hyvää yhteistyötä Museoviraston kanssa”
- → **neuvonta, neuvottelu ja yhteydenpito sekä taloudellinen tuki esim. avustusten kautta korostuivat voimakkaasti**

Oppaat rakennusperintölain nojalla suojeltujen kohteiden omistajille ja kohteita käsitteleville viranomaisille (kaavoitus, rakennusvalvonta)

- Oppaat luonnosvaiheessa ja ohjausryhmän kommentoitavana
- Kirjoitustyötä jatketaan vakituudessa koordinoititehtävässä
- Sisältötoiveita ehtii vielä antaa
- Positiivinen palaute kyselyistä
→ yritämme lunastaa toiveet ja lupauksemme!

Kiitos!

laura.hesso@ely-keskus.fi

mia.puotunen@ely-keskus.fi